

Försvarsdepartementet
Enheten för det civila försvaret m.m.
103 33 Stockholm

SOU 2005:71 Slutbetänkandet Informationssäkerhetspolitik – Organisatoriska konsekvenser

1. Informationssäkerhet – en fråga som rör hela samhället

Säkerhetspolisen konstaterade i sitt remissvar på SOU 2005:42 Säker information¹ att det författningsförslag som lades fram i betänkandet endast omfattade statliga myndigheter under regeringen. Många av de verksamheter som hanterar för samhället viktig infrastruktur, såsom energi, telekommunikation och betalningssystem, drivs av privata huvudmän som inte omfattas av den föreslagna förordningen. Informationssäkerhet är en viktig angelägenhet för hela samhället och inte bara för de offentliga aktörer som föreslås omfattas av förordningen. Det uppfattas som ett problem att staten idag inte uppställer tydliga krav på informationssäkerhet för samhällsviktiga verksamheter utanför säkerhetsskyddslagstiftningens tillämpningsområde. Utredningen bidrar, i och för sig, till förståelsen av ovannämnd problematik men lämnar inga konkreta förslag på åtgärder i denna del, vilket är en klar brist i förslaget.

2. Överföring av resurser från Försvarsmakten till Institutet för signalunderrättelsetjänst och teknisk informationssäkerhet (IST)

Utredningen föreslår att vissa kompetenser och resurser på informationssäkerhetsområdet, bl.a. ansvaret för signalskydd, överförs från Försvarsmakten till IST (s. 20 och s. 99 ff.). Samtidigt konstaterar utredningen att Försvarsmakten är en myndighet som hanterar en stor mängd sekretessbelagd information på totalförsvarets område och som har stora behov av kvalificerade informationssäkerhetslösningar (s. 54). Säkerhetspolisen avstyrker utredningens förslag. Säkerhetspolisen anser att den föreslagna överföringen av kompetens och resurser inte är lämplig ur ett samhälls-ekonomiskt perspektiv, då Försvarsmakten, även efter en överföring,

¹ AD 001-05454-05, Fö2005/1418/CIV.

2006-01-11

AD 059-08951-05

rimligen behöver upprätthålla kompetens inom bl.a. signalskyddsområdet för att kunna fullgöra sina uppgifter.

Säkerhetspolisen anser att FRA koncentrerat skall arbeta mot att utveckla sin kompetens att inhämta viktig underrättelseinformation av betydelse för hela underrättelseområdet.

3. Komplicerad tillsyns- och föreskriftsstruktur

I Säkerhetspolisens ovan nämnda remissvar på SOU 2005:42 Säker information framförde Säkerhetspolisen att man i arbetet med att ta fram en informationssäkerhetslagstiftning borde rikta särskild uppmärksamhet mot att minimera gränsdragningsproblem mellan den föreslagna lagstiftningen och den befintliga säkerhetsskyddslagstiftningen, särskilt vad gäller tillsyn och föreskriftsrätt. Bakgrunden till detta är bl.a. det faktum att myndigheter som omfattas av de olika regelverken kan komma att ha flera tillsynsmyndigheter på informationssäkerhetsområdet, en som utöver tillsyn enligt informationssäkerhetslagstiftningen och en som utövar tillsyn enligt säkerhetsskyddslagstiftningen.

Det kan konstateras att tillsynsstrukturen redan idag är komplicerad och innehåller gränsdragningsproblem. Förutom den tillsyn som sker i enlighet säkerhetsskyddslagstiftningen utövar t.ex. Riksrevisionen viss tillsyn på informationssäkerhetsområdet², något som inte nämns av utredningen. Vidare finns ytterligare en dimension på problematiken då Försvarets radioanstalt (FRA) har flera roller i sitt arbete på informationssäkerhets- och säkerhetsskyddsområdet. FRA anlitas regelmässigt av Säkerhetspolisen som uppdragstagare vad gäller utförande av s.k. aktiv IT-kontroll inom ramen för Säkerhetspolisens tillsyn på säkerhetsskyddsområdet. Säkerhetspolisen ersätter FRA för detta arbete efter överenskommelse i varje enskilt fall. I dessa fall är det Säkerhetspolisen som samordnar och ansvarar för genomförandet av tillsynen som, förutom den aktiva IT-kontroll som FRA utför på Säkerhetspolisens uppdrag, normalt även innefattar bl.a. granskning av administrativa frågor rörande informationssäkerhetsarbetet, förekommande tillträdesbegränsningar och genomförande av en s.k. hotbilsbedömning.

Samarbetet mellan Säkerhetspolisen och FRA fungerar mycket bra i ovan nämnda fall men kompliceras av att FRA även utför annat arbete på informationssäkerhetsområdet. Sådant arbete sker med stöd av 3a § förordning (1994:714) med instruktion för Försvarets radioanstalt, och omfattar IT-säkerhetsanalyser och annat tekniskt stöd åt myndigheter och statliga bolag. Det förekommer att FRA i dessa situationer begär stöd från Säkerhetspolisen vad gäller bl.a. hotbilsbeskrivningar och hur tillträdesbegränsningar skall utformas. Säkerhetspolisen erhåller ingen ersättning för sådant stöd. FRA:s arbete med IT-säkerhetsanalyser och annat tekniskt bistånd sker såväl inom som utanför säkerhetsskyddslagstiftningens tillämp-

² Riksrevisionens dnr 31-2004-1295.

2006-01-11

AD 059-08951-05

ningsområde. FRA uppträder således som såväl beställare som utförare beroende på vem som initierat arbetet. FRA förekommer således dels som en aktör som säljer konsulttjänster på en konkurrensutsatt marknad och dels som en myndighet som, under Säkerhetspolisens ledning och samordning, deltar i tillsyn över säkerhetsskyddslagstiftningen.

Bilden av aktörerna på informationssäkerhetsområdet är redan idag komplicerad med flera aktiva myndigheter med stora överlappande områden. Med den föreslagna informationssäkerhetslagstiftningen kommer strukturen att kompliceras ytterligare. Säkerhetspolisen vill därför understryka vikten av att i det fortsatta beredningsarbetet analysera och minimera gränsdragningsproblemen mellan den föreslagna informationssäkerhetslagstiftningen och den befintliga säkerhetsskyddslagstiftningen, särskilt vad gäller tillsyn och föreskriftsrätt. Säkerhetspolisen efterlyser även tydligare ansvar och uppdrag för de olika myndigheterna för att undvika onödigt överlappande arbete och för att skapa en struktur där samhällets resurser används effektivt. Utredningen har i denna del inte nått ett godtagbart resultat.

4. Utveckling av delgivning av information från underrättelse- och säkerhetstjänsterna

Utredningen föreslår att förstärka underrättelse- och säkerhetstjänsternas arbete samt att utveckla delgivningen (s. 63). Utredningen anser det dessutom viktigt att den myndighet som för sin uppgift måste få tillgång till underrättelser skall beredas möjlighet att påverka inriktningen av underrättelseorganisationerna och att myndigheten delges information (s. 69). Säkerhetspolisen har en positiv syn på samverkan mellan olika myndigheter. Säkerhetspolisens uppfattning är emellertid att det skall vara regeringen, i enlighet med nu gällande ordning, och inte en annan myndighet under regeringen som skall styra inriktningen av Säkerhetspolisens verksamhet. Att andra myndigheter än regeringen skulle ges rätt att styra inriktningen är principiellt och konstitutionellt helt fel. En sådan ordning skulle också kunna leda till en fragmentarisk och ryckig inriktning utan klara prioriteringar och där helhetsperspektivet saknas. För det fall att någon myndighet anser att det finns ett behov att förändra inriktningen av Säkerhetspolisens arbete bör sådan myndighet delge regeringen denna uppfattning och låta regeringen göra nödvändiga prioriteringar. Säkerhetspolisen vill vidare erinra om att verksamheten vid denna polismyndighet i första hand styrs av den lagstiftning som gäller på området, såsom brottsbalken, rättegångsbalken och polislagen, och inte av riktlinjer vare sig från regeringen eller annan myndighet.

Vidare konstateras att det finns en inneboende problematik vad gäller en vidare delgivning av underrättelseinformation då sådan information vanligen omfattas av restriktioner vad gäller dess användning. Restriktionerna kan bero exempelvis på hänsyn till den källa som informationen inhämtades ifrån eller av hänsyn till den inhämtningsmetod som använts. Upprätthållandet av användningsrestriktioner är ofta ett uttalat krav från de samarbetspartners, såsom utländska säkerhets- eller underrättelsetjänster, som har överlämnat

2006-01-11

AD 059-08951-05

underrättelseinformation och är en förutsättning för att informationen överhuvudtaget lämnas. De svenska underrättelse- och säkerhetstjänsterna som fått eller inhämtat underrättelseinformationen är bäst lämpade att själva avgöra vilken information som kan lämnas till andra myndigheter. Säkerhetspolisen inser givetvis att tillgång till relevant underrättelseinformation kan vara en viktig resurs för vissa myndigheter. Det kan också finnas utrymme att till viss del förbättra delgivningen av relevant information till andra myndigheter men detta får inte resultera i att avkall görs på den sekretess som gäller. För att relevant information skall kunna rapporteras till regeringen på ett effektivt och enhetligt sätt kan man även tänka sig en struktur där Kris- och beredskapsmyndigheten (KBM), Sveriges IT-incidentcentrum (Sitic) m.fl. rapporterade allvarligare IT-incidenter och överlämnade periodvisa sammanställningar till Säkerhetspolisen och den Militära underrättelse- och säkerhetstjänsten (MUST) varefter dessa, genom att lägga samman och analysera sådan information med annan underrättelseinformation som respektive myndighet innehar, kan rapportera till regeringen.

5. IT-forensiska undersökningar

Säkerhetspolisen delar utredningens uppfattning att det är viktigt att metodutvecklingen vad gäller IT-forensiska undersökningar sker inom polisväsendet, i första hand vid Statens Kriminaltekniska Laboratorium (s. 24 och s. 108), även om det i vissa fall kan finnas behov att inhämta t.ex. kryptologisk kompetens från FRA.

6. S-BIT

Utredningen uppmärksammar inrättandet av den för Säkerhetspolisen och Rikskriminalpolisen gemensamma funktionen S-BIT (s. 24 och s. 112). S-BIT är ett exempel på en väl fungerande samverkansform där de två huvudmännen genom sina olika inriktningar kan utbyta värdefulla operativa erfarenheter. Säkerhetspolisen vill i sammanhanget anföra att det finns en unik utvecklingspotential i S-BIT, särskilt genom enhetens möjlighet att såväl inom som utanför polisväsendet kunna delge kunskap om aktörer, angrepps- och skyddsmetoder. Det är dock inte möjligt för Säkerhetspolisen att omfördela resurser från andra prioriterade områden till att ytterligare utveckla S-BIT. Säkerhetspolisen välkomnar därför utredningens förslag att delvis finansiera S-BIT:s verksamhet med medel ur KBM:s s.k. civila ram eller genom anslagstilldelning.

Säkerhetspolischefen Klas Bergenstrand har beslutat detta yttrande. I den slutliga handläggningen har deltagit polisöverintendenten Nils Kärrlander, enhetschefen Pär Kihlström samt verksjuristen Erik Boberg, tillika föredragande.

Klas Bergenstrand
Säkerhetspolischef

Erik Boberg